



Fredericia, den 22. marts 2021

Til medlemmer af

Miljø og Fødevareudvalget og  
Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget

Vi har kigget på Det Miljøøkonomiske Råds rapport 2021 "Dansk klimapolitik frem mod 2030", og har fundet en række graverende fejl.

- 1) De ændrer lækagen fra 75 % til 25 % uden en egentlig forklaring.
- 2) De regner med en bruttoværditilvækst for landbruget, der er 30 % - 50 % for lav.
- 3) De forudsætter et fald i udledningen af kvælstof til havmiljøet på 20.000 tons, uden at angive hvordan dette skulle ske.
- 4) De tager ikke hensyn til, at minkerhvervet er udfaset.
- 5) De forudsætter i deres beregninger, at EU's indre marked ikke eksisterer. De mener ikke, at kapital og arbejdskraft kan krydse grænser.

### **Ekstrem ændring i lækage uden reel begrundelse**

Først og fremmest må der stilles spørgsmål til, om de brugte modeller beskriver virkeligheden eller en teoretisk verden. Er der empirisk belæg, der understøtter, at de angivne udregnede effekter vil være korrekte? Det fremgår ingen steder, at der skulle være et reelt empirisk belæg for beregningerne.

Fra sidste rapport er der sket en ekstrem ændring af lækageeffekten i landbruget fra 75 % til 25 %, men der er ikke nogen større forklaring på dette. Det viser jo, at der endnu ikke er modeller på området, der er tilfredsstillende. Det er den særligt sagkyndige Jette Bredahl Jacobsen, professor i miljø- og ressourceøkonomi ved Københavns Universitet, også inde på i sine kommentarer til rapporten:

[https://dors.dk/files/media/rapporter/2020/m20/skriftlige\\_kommentarer/jette\\_bredahl\\_jacobsen\\_kommentarer.pdf](https://dors.dk/files/media/rapporter/2020/m20/skriftlige_kommentarer/jette_bredahl_jacobsen_kommentarer.pdf)

*"Lækageraten afviger betragteligt fra beregningerne i forrige rapport. Særligt er det værd at bemærke at det bruges nyere grundlag for landbruget, ændrede forudsætninger omkring effekterne inden for kvotemarkedet og ændrede antagelser om hvad udlandet gør. Det er alt sammen forbedringer i modellen. Alligevel efterlader det alligevel læseren med en vis skepsis. Hvis beregningsgrundlaget er så usikkert – og det ikke alene skyldes en ændret politik fra sidste periode, men en ændret model, kan det så på bare tilnærmelsesvist fornuftigt grundlag bruges til at beregne fradrag på? I rapporten erkendes også at det er usikkert estimeret.*

En forudsætning for de 25 % i lækage er, at andre lande indfører tilsvarende afgifter.

Metodevalget er tvivlsomt, men vælger man at acceptere det, så er der en række faktuelle fejl i milliardklassen, og de alle er undervurderinger af omkostningerne for samfundet.

**Bruttoværditilvæksten i landbruget er sat alt for lav – ekstraomkostning på op til flere mia. kr.**

Vismændene tager udgangspunkt i bruttoværditilvæksten (BVT), når de regner på omkostningerne ved diverse klimatiltag. Dette er i sig selv ganske kontroversielt, når det også bliver brugt til at se på lækage. De tager også udgangspunkt i et BVT for et enkelt år og ikke et gennemsnit af en årrække. Hvor andre brancher har en forholdsvis stabil BVT, så varierer BVT ekstremt meget i landbruget. Høstudbyttet og salgspriserne på produkterne varierer meget. Derfor er det nødvendigt at se det over en årrække. Her er de seneste 10 års BVT fra Danmarks Statistik:

År	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Gennemsnit
BVT	18636	20926	27857	21557	22357	14741	16157	23863	18034	26259	21039
BVT - justeret for inflation	20018	21876	28437	21835	22517	14780	16157	23593	17686	25560	21246

Vismændene har valgt at bruge 2016, hvor BVT var 16,157 mia. kr. Som det fremgår af tabellen, så var det et meget dårligt år for dansk landbrug, og derfor kommer det til at virke meget billigere, end det reelt vil være. Nu er det seneste bekræftede BVT 2017, hvor BVT er 23,593 mia. Det er en stigning på 46 % fra et år til et andet.

Renset for inflation varierer BVT på en 10-årig periode mellem 14,780 mia. kr. til 28,437 mia. kr. – altså kan det være næsten en fordobling. Man har valgt et meget lavt udgangspunkt, og man har dermed sandsynligvis undervurderet omkostningerne i landbruget med op til flere mia. kr.

Vismændene forsvarer valget af 2016 i et svar fra deres direktør, John Smidt, på en aktindsigt den 15. marts 2021 med følgende begrundelse:

*"Udgangspunktet i 2016 er valgt, da det var det sidste fulde nationalregnskabsår, da vi påbegyndte arbejdet".*

Det er altså ifølge dem tilfældigt, at de bruger 2016. Det er udelukkende, fordi det var de seneste tal, da de gik i gang.

De havde dog også de foreløbige tal for 2017 og 2018, så de vidste, at det var et meget lavt sat niveau for BVT. Alligevel brugte de 2016, men de undlod at skrive nogen steder i rapporten, at det hele byggede på tal for et enkelt år, og at det var 2016. Det fremgår INGEN steder i rapporterne. Derfor var vi nødt til at søge aktindsigt for at få denne afgørende information.

**Forudsætter fald i kvælstofudledning på 20.000 tons – undervurderer prisen med 1,2 mia. kr.**

Vismændene har indregnet en velfærdsforbedring på 1,2 mia. kr. som følge af formindsket udledning af kvælstof til havmiljøet, hvis man indfører en ensartet drivhusgasbeskatning. De regner med en værdi på 60 kr. pr. kilo kvælstof. Det svarer til, at der vil blive udledt 20.000 tons kvælstof mindre, men de kommer ikke med nogen forklaring på, hvorfor der skulle komme dette ekstremt store fald i udledningen. Dette gør den beregnede omkostning 1,2 mia. kr. for lav. Hvis man skal nå de 1,2 mia. kr., vil det kræve, at al produktion af svin og kvæg i Danmark skal udfases. Samtidig skal halvdelen af landbrugsjorden braklægges. Dette fremgår INGEN steder i rapporten.

**TABEL 1.4   EFFEKTER I 2030 AF EN ENSARTET DRIVHUSGASBESKATNING, DER OPFYLDER 70 PCT.-MÅLSÆTNINGEN**

Tabellen viser effekterne på dansk økonomi i 2030 af at indføre en ensartet drivhusgasbeskatning, der sikrer en indfrielse af 70 pct.-målsætningen sammenlignet med grundscenariet. Der gives et nedslag i afgiften for kvoteprisen i kvotesektoren og et tilskud til negative udledninger.

(Beregning nr.)	(1)	(2)	(3)	(4)
Det offentlige merprovenu / finansieringsbehov dækkes af...	ændret lumpsum-overførsel til husholdningerne		ændret arbejdsindkomstskat	
Eksisterende energialgifter...	fastholdes	udfases	fastholdes	udfases
Drivhusgasafgift, kr. pr. ton	996	1.200	996	1.198
Velfærdsændring, herunder	----- Mia. kr. -----			
- Indkomsteffekt	-6,7	-18,7	-5,1	-19,3
- Priseffekt	-5,3	+11,6	-4,9	+11,4
- Fritidseffekt	+1,5	+0,2	+0,6	+0,6
<b>Modelberegnet velfærdsændring</b>	<b>-10,5</b>	<b>-6,9</b>	<b>-9,4</b>	<b>-7,3</b>
- Mindsket luftforurening	+2,2	+2,1	+2,2	+2,1
- Mindsket kvælstofudvaskning	+1,1	+1,2	+1,1	+1,2
<b>Velfærdsændring i alt (pct. af BNP)</b>	<b>-7,2 (-0,3)</b>	<b>-3,7 (-0,1)</b>	<b>-6,1 (-0,2)</b>	<b>-4,0 (-0,2)</b>
	----- Mia. kr. (Pct.) -----			
Bruttoværditilvækst <sup>a)</sup>	-11,4 (-0,5)	-7,1 (-0,3)	-8,4 (-0,4)	-8,2 (-0,4)
Privatforbrug <sup>a)</sup>	-12,2 (-1,0)	-7,3 (-0,6)	-10,2 (-0,8)	-8,0 (-0,7)
Offentlige finanser (lumpsum-overførsel til husholdningerne)	+11,9	-4,3	-	-
	----- Pct. -----			
Forbrugerprisindeks	+0,4	-1,0	+0,4	-1,0
Nominel løn	-1,6	-1,3	-1,6	-1,3
Realløn efter skat	-2,0	-0,3	-0,8	-0,8
Arbejdsudbud (timer)	-0,2	-0,0	-0,1	-0,1

a) Effekterne på den samlede bruttoværditilvækst og det samlede privatforbrug er opgjort i faste priser.

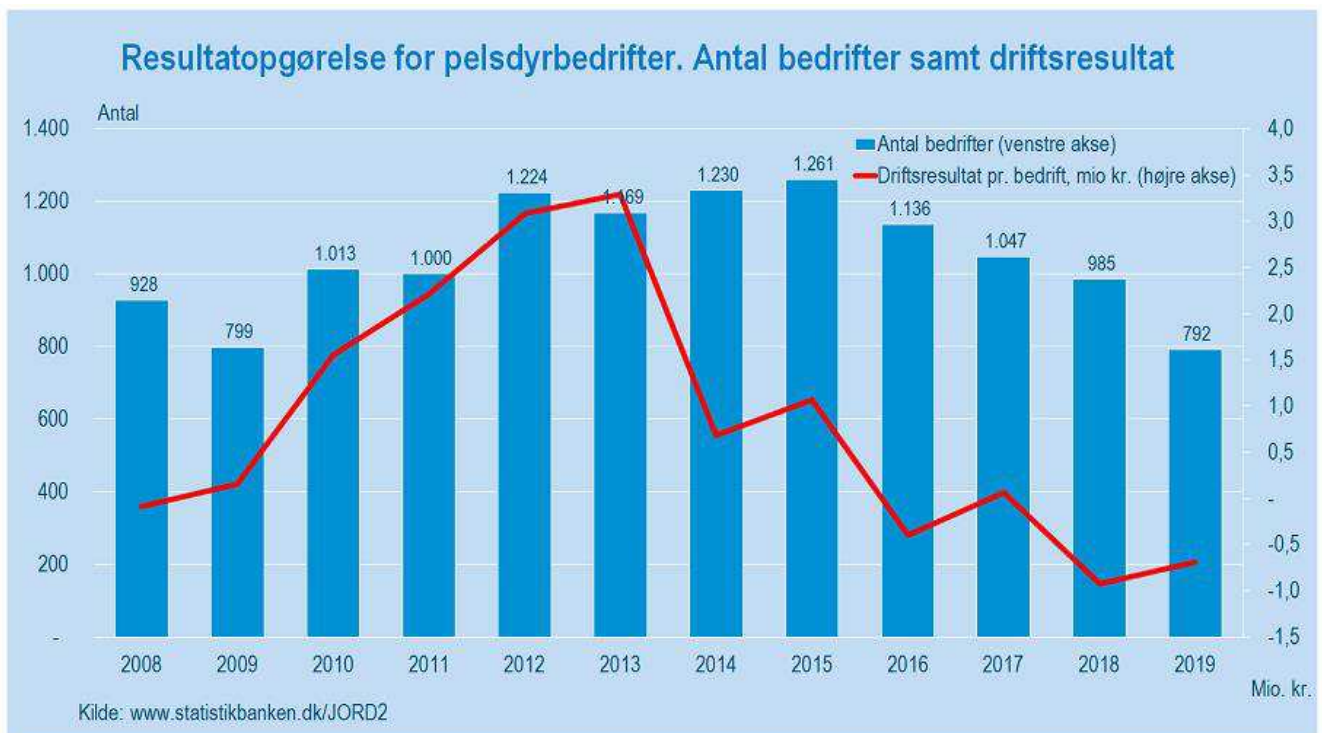
Anm.: Alle beløb angives i 2016-priser. Den eksisterende CO<sub>2</sub>-afgift udfases i alle beregninger, mens olie-, gas- og kulafgifterne samt elafgiften udfases i (2) og (4).

Kilde: Egne beregninger.

Rød markering: de 20.000 tons kvælstof, Orange markering: se afsnittet nedenfor om mink

**Minkproduktionen er udfaset – ekstra omkostninger er ukendt, men betydelig.**

Vismændene har ikke indregnet, at minkproduktionen i Danmark er udfaset det seneste år. Da de har brugt 2016, hvor der var meget store underskud i denne branche, så har det været en meget ineffektiv sektor i forhold til BVT. Underskuddet var i gennemsnit på godt 400.000 kr. i gennemsnit – over 900.000 efter ejer aflønning:



Resultatopgørelse for heltidsbedrifter (gennemsnit) efter kvartilgruppe, bedriftstype, årsværk, regnskabsposter og tid

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<b>Gennemsnit, alle</b>										
Pelsdyr, konventionel drift										
14. DRIFTSRESULTAT, 1000 KR.	1 552,8	2 208,3	3 083,4	3 293,0	684,8	1 067,4	-402,7	56,0	-922,6	-689,2
15. DRIFTSRESULTAT EFTER EJER AFLØNNING, 1000 KR.	1 174,4	1 798,5	2 653,8	2 857,2	206,5	598,5	-912,3	-462,9	-1 419,7	-1 202,6

Dette negative resultat indgår ikke bare i BVT, men også i andre beregninger.

Fra vismændenes rapport:

*”Luftforureningen i Danmark fra udledninger i Danmark af SO<sub>2</sub>, NO<sub>x</sub>, NH<sub>3</sub> og PM<sub>2,5</sub> reduceres i takt med drivhusgasudledningerne, og dette mindsker helbredsomkostningerne med godt 2 mia. kr. i alle scenarierne, jf. i tabel I.4. **Det største bidrag til de mindskede helbredsomkostninger stammer fra reducerede ammoniakudledninger i landbruget.** I det omfang disse udledninger er reguleret via regelregulering, undervurderes det modelberegnete velfærdstab, da regelregulering ikke indgår i den generelle ligevægtsmodel”.*

Se tabel I. 4 på foregående side.

Med nedlæggelsen af minkproduktion i Danmark fjernede man samtidig en udledning på 5-6.000 tons ammoniak. Det er ca. 10 % af ammoniakudledningen. Da man bruger 2016-tal, så er denne reduktion ikke indregnet.

**Generelt: beregningerne forudsætter, at EU's indre marked ikke eksisterer**

Vismændene har brugt nogle modeller, hvor forudsætningerne er absurde. GTAP-E modellen forudsætter, at kapital og arbejdskraft ikke krydser grænser. Dette medfører, at hvis produktionen flyttes til et andet land, så vil det være folk fra andre sektorer, der overtager arbejdet. Det er end ikke arbejdsløse, der overtager det. Da landbrug som oftest har den laveste aflønning, så er det altså en forudsætning, at folk skifter arbejde til lavere løn.

Lars Gårn Hansen HAR indrømmet det i interviews med os:

<https://baeredygtigtlandbrug.dk/2020/08/vismandsrapport-oestarbejdere-krydser-ikke-graenser/>

<https://baeredygtigtlandbrug.dk/2020/08/vismaend-om-klima-danmark-kan-komme-til-at-betale-to-gange/>

Forudsætningerne står i skærende kontrast til virkeligheden, hvor der i 2019 var det, der svarede til 228.628 fuldtidsbeskæftigede udenlandske statsborgere, der arbejdede i Danmark.

Inden for landbrug, skovbrug og fiskeri var det 12.568 i 2019 mod 8.210 i 2011. Næsten 85 % kommer fra Polen, nabolandene Ukraine og Litauen samt Rumænien.

I alt arbejder ca. 2,5 mio. polakker mindst tre måneder udenfor hjemlandet i løbet af et år. Samtidig arbejder op mod to millioner ukrainere i Polen. Baggrunden for disse store grupper, der arbejder udenfor hjemlandet, er, at de søger mod steder med højere løn i andre lande.

Dette eksisterer ikke i modellerne.

I ESMERALDA-modellen er det antaget, at bedrifterne ikke køber, sælger eller bortforpagter jord.

Endelig bliver der gentagne gange bemærket, at der er betydelig usikkerhed om de enkelte beregninger, men man ser aldrig samlet på disse.

Med venlig hilsen



**Hans Aarestrup**  
Direktør

Bæredygtigt Landbrug  
mobil. +45 22 22 36 11

E-mail: [haa@baeredygtigtlandbrug.dk](mailto:haa@baeredygtigtlandbrug.dk)



Web: [www.baeredygtigtlandbrug.dk](http://www.baeredygtigtlandbrug.dk)